

Byla T-210/01

General Electric Company prieš Europos Bendrijų Komisiją

„Ieškinys dėl panaikinimo — Konkurencija — Komisijos sprendimas, kuriuo koncentracija pripažįstama nesuderinama su bendrąja rinka — Reglamentas Nr. 4064/89 — Aviacijos rinkos — Honeywell inkorporavimas į GE — Vertikali integracija — Susietas pardavimas — Šalinimo poveikis — Horizontalūs ryšiai — Teisė į gynybą“

2005 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo (antroji išplėstinė kolegija)
sprendimas . . . . . II - 5596

Sprendimo santrauka

1. *Ieškinys dėl panaikinimo — Dalykas — Sprendimas koncentracijų kontrolės srityje — Sprendimas, pagrįstas keliomis argumentų grupėmis, kurių kiekvienos pakanka pagrįsti rezoliucinę dalį — Nesuderinamumo su bendrąja rinka kriterijai, kurie tenkinami bent jau vienos atitinkamos rinkos atžvilgiu — Nepagrįstas ieškinys*
(EB 230 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 4064/89, 2 straipsnio 1 dalies a punktas ir 3 dalis)

2. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Ekonominis vertinimas — Vertinimo diskrecija — Teisminė kontrolė — Apimtis — Ribos*
(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnis)

3. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Prezumpcijos nebuvimas*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)

4. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Atitinkamos rinkos galimų pokyčių perspektyvinė analizė — Išsamios analizės būtinybė — Teisminė kontrolė — Apimtis*
(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 2 ir 3 dalys)

5. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Konglomerato tipo koncentracija — Sąvoka — Atsižvelgimas į tikimybę, kad viena iš koncentracijoje dalyvaujančių įmonių atitinkamoje rinkoje sukurs ar sustiprins dominuojančią padėtį — Leistinumai — Galimybė Komisijai remtis po koncentracijos susikūrusio ūkio subjekto numatomais veiksmais — Sąlygos — Išsamios analizės, padarytos remiantis svariais įrodymais, pateikimas*
(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 2 ir 3 dalys)

6. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Konglomerato tipo koncentracija — Atsižvelgimas į numatomus antikonkurencinius veiksmus — Leistinumai — Komisijos pareigos įvertinti įmonės antikonkurencinių veiksmų keliamos grėsmės tikėtinumą nebuvimas*
(EB 82 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 2 ir 3 dalys)

7. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Kriterijai — Dominuojančios padėties, kuri labai apriboja konkurenciją bendrojoje rinkoje, sukūrimas ar sustiprinimas — Kumuliatyvus pobūdis — Sąveika — Pareiga išvadas, padarytas dėl pirmojo kriterijaus, kurios taip pat yra svarbios antrajam kriterijui, formaliai priskirti pastarajam — Nebuvimas*
(EB 82 ir 253 straipsniai; Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 2 ir 3 dalys)

8. *Konkurencija — Dominuojanti padėtis — Sąvoka*
(EB 82 straipsnis)

9. *Konkurencija — Dominuojanti padėtis — Apibrėžimas remiantis įmonės užimama labai didele rinkos dalimi — Rinkos dalių sustiprinimo viešųjų pirkimų rinkoje, kurioje sudaroma nedaug, bet didelės vertės sandorių, vertinimas*
(EB 82 straipsnis)

10. *Konkurencija — Dominuojanti padėtis — Buvimas — Aktyvios konkurencijos atitinkamoje rinkoje poveikis — Poveikio nebuvimas, esant įmonei, galinčiai veikti nepriklausomai — Finansinės nuolaidos, suteiktos siekiant laimėti tam tikrus viešuosius konkursus, susijusius su didelės vertės produktais — Poveikio nebuvimas*
(EB 82 straipsnis)

11. *Konkurencija — Bendrijos teisės normos — Komisijos taikymas — Autonomija trečiųjų valstybių valdžios institucijų pateiktų vertinimų atžvilgiu*

12. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Antikonkurencinis poveikis, susijęs su tiesioginiais vertikaliais ryšiais — Poveikis, priklausantis nuo naujo po koncentracijos atsiradusio ūkio subjekto būsimų veiksmų — Komisijos pareiga remtis svariais tariamų antikonkurencinių veiksmų įrodymais — Laisvas įrodymų vertinimas*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)

13. *Konkurencija — Dominuojanti padėtis parduodant esminius komponentus — Atsisakymas parduoti — Piktnaudžiavimas*
(EB 82 straipsnis)

14. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Veiksmų, kuriais netolimoje ateityje tikėtinai būtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis, įrodymas — Pareiga remtis svariais įrodymais*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)

15. *Procesas — Naujų pagrindų pateikimas procese — Naujas pagrindas — Sąvoka — Atsakymas į Pirmosios instancijos teismo taikant proceso organizavimo priemones pateiktą klausimą — Netaikymas*
(Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 48 straipsnis ir 64 straipsnio 3 dalis)

16. *Institucijų aktai — Motyvavimas — Pareiga — Kitoks sprendimas nei priimtas ankstesnėje byloje, kurioje buvo panaši ar identiška situacija arba tie patys rinkos dalyviai — Apimtis*
(EB 253 straipsnis)

17. *Konkurencija — Bendrijos teisės normos — Įgyvendinimas — Šiam tikslui Komisijos priimtos taisyklės — Komisijos pareiga jų laikytis — Pranešimas dėl rinkos apibrėžimo — Apimtis*
(EB 82 straipsnis; Pranešimas 97/C 372/03)

18. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Atitinkamos rinkos apibrėžimas — Kriterijai — Produktų pakeičiamumas — Sąvoka*
(Tarybos reglamentas 4064/89; Komisijos pranešimo 97/C 372/03 36 punktą)

19. *Konkurencija — Koncentracija — Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas — Rinka, kurioje vyksta netiesioginė arba sąlygiškai silpna konkurencija — Dominuojančią padėtį užimančios įmonės vienintelio konkurento įsigijimas — Leistinumai — Sąlygos — Bet kokios veiksmingos konkurencijos rinkoje nebuvimo prieš koncentraciją įrodymas*
(EB 82 straipsnis; Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)

20. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Suinteresuotųjų įmonių išpareigojimai, galintys koncentraciją, apie kurią buvo pranešta, padaryti suderinamą su Bendrąja rinka*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)

21. *Procesas — Ieškinys — Formos reikalavimai — Ginčo dalyko nustatymas — Pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka*
(Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalis)

22. *Konkurencija — Koncentracija — Administracinė procedūra — Leidimas susipažinti su bylos medžiaga — Teisės į gynybą užtikrinimas — Ribos*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89)
23. *Konkurencija — Administracinė procedūra — Leidimas susipažinti su bylos medžiaga — Atskyrimas pagal tai, ar įrodymai yra kaltinamieji ar išteisinamieji*
24. *Konkurencija — Administracinė procedūra — Leidimas susipažinti su bylos medžiaga — Teisės į gynybą užtikrinimas — Ribos*
25. *Konkurencija — Koncentracija — Administracinė procedūra — Leidimas susipažinti su bylos medžiaga — Neleidimas susipažinti laikotarpiu nuo sprendimo pradėti procedūrą iki pranešimo apie kaltinimus — Teisės į gynybą pažeidimas — Nebuvimas*
(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 6 straipsnio 1 dalies c punktas)
26. *Konkurencija — Koncentracija — Administracinė procedūra — Leidimas susipažinti su bylos medžiaga — Koncentracijos šalių teisė dalimis susipažinti su bylos medžiaga viso proceso metu — Nebuvimas*
(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 18 straipsnio 1 dalis)
27. *Konkurencija — Koncentracija — Administracinė procedūra — Tarpinių procedūros terminų trumpumas — Atsižvelgimas į greitumo reikalavimą, siekiant įvertinti teisės į gynybą laikymąsi*
(Tarybos reglamentas Nr. 4064/89; Komisijos reglamento Nr. 447/98 13 ir 21 straipsniai)
28. *Konkurencija — Administracinė procedūra — Pareigūno įsikišimas — Sprendimas, pakeičiantis jo statusą vykstant procedūrai — Tiesioginis ankstesnės pareigybės pakeitimas nauja*
(Komisijos sprendimo 2001/462 2 straipsnio 1 ir 2 dalys)
29. *Bendrijos teisė — Principai — Pagrindinės teisės — Bendrijos teismo garantuojamas laikymasis — Atsižvelgimas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvenciją*
(ES 6 straipsnio 2 dalis)

1. Jeigu tam tikrų sprendimo motyvų teisės požiūriu pakanka jam pagrįsti, galimos kitų motyvų klaidos neturi įtakos jo rezoliucinei daliai.

Be to, jeigu Komisijos sprendimo rezoliucinė dalis paremta keliomis argumentų grupėmis, kurių kiekvienos pakanka pagrįsti šią dalį, nagrinėjamas sprendimas naikintinas tik tuo atveju, jei visos šios grupės būtų neteisėtos. Remiantis šia prielaida, tik su viena argumentų grupe susijusios klaidos ar kito pažeidimo nepakanka panaikinti ginčijamą sprendimą, nes ši klaida negalėjo turėti lemiamos įtakos institucijos priimto sprendimo rezoliucinei daliai.

buvo pranešta, gali daryti poveikį, sąlygas. Todėl jeigu ji padaro išvadą, kad minėti kriterijai tenkinami bent vienos rinkos atžvilgiu, koncentraciją reikia pripažinti nesuderinama su bendrąja rinka.

Darytina išvada, kad toks sprendimas naikintinas, tik jei bus nustatyta, jog tam tikri jo motyvai yra neteisėti, o likusių nepakanka pripažinti koncentracijos, apie kurią buvo pranešta, nesuderinamos su bendrąja rinka. Tačiau ši išvada nepanaikina būtinybės ištirti, ar tam tikri ginčijamame sprendime nurodyti su konkurencija susiję veiksniai sustiprina vienas kitą, todėl būtų nenatūralu vertinti kiekvieną jų atskirai.

Ši taisyklė taikoma ir sprendimams koncentracijų kontrolės srityje. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Komisija privalo uždrausti Reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus tenkinančią koncentraciją. Iš šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies a punkto išplaukia, kad vertindama koncentraciją Komisija privalo atsižvelgti, *inter alia*, į būtinumą palaikyti ir plėtoti veiksmingą konkurenciją bendrojoje rinkoje, atsižvelgdama į visų susijusių rinkų sandarą. Todėl vertindama, ar koncentracija sukuria, ar sustiprina vieną arba daugiau dominuojančių padėčių ir dėl to itin apribojama veiksminga konkurencija, Komisija turi atsižvelgti į kiekvienos rinkos, kuriai koncentracija, apie kurią

(žr. 42–45, 48, 734 punktus)

2. Taikydama Reglamento Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės materialines nuostatas, ypač jo 2 straipsnį, ekonominėje srityje Komisija turi diskrecijos teisę. Iš to išplaukia, kad vykdant Bendrijos teisminę kontrolę

tikrinamas tik aplinkybių, kuriomis remiamasi, tikslumas ir ar buvo padarytos akivaizdžios vertinimo klaidos.

Kalbant apie kontrolės pobūdį, egzistuoja esminis skirtumas tarp faktinių aplinkybių ir išvadų, kurias teisėjas, atsižvelgdamas į jam pateiktus įrodymus bei argumentus, gali pripažinti netiksliais, bei ekonominio įvertinimo.

Nors Komisijai taikant materialines Reglamento Nr. 4064/89 nuostatas jai pripažįstama diskrecijos teisė, tai nereiškia, kad Bendrijos teismas turi susilaikyti nuo Komisijos atliekamos teisinės ekonominių duomenų kvalifikacijos teisminės kontrolės. Iš tikrųjų Bendrijos teisėjas privalo nustatyti, ar įrodymai, kuriais remiamasi, yra faktiškai tikslūs, patikimi ir nuoseklūs, ar jie sudaro tinkamų duomenų visumą, kuria remiantis galima įvertinti sudėtingą situaciją, bei ar jie pagrindžia padarytas išvadas.

(žr. 60, 62, 63, 253 punktus)

3. Reglamentas Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės nenumato koncentracijos, apie kurią buvo pranešta, suderinamumo ar nesuderinamumo su bendrąja rinka prezumpcijos, todėl negalima teigti, kad abejotinu atveju Komisija privalo savo kompetencijos ribose priimti koncentracijai palankų sprendimą. Kiekvienu atveju Komisija turi susidaryti aiškią nuomonę apie šį suderinamumą ir priimti atitinkamą sprendimą.

(žr. 61 punktą)

4. Atsižvelgiant į Komisijos turimą diskrecijos teisę ekonominio pobūdžio vertinimams pagal Reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės, veiksminga teisminė kontrolė yra dar labiau reikalinga Komisijai atlikus perspektyvią po numatomos koncentracijos galinčių atsirasti rinkos pokyčių analizę.

Pasitelkiama perspektyvi analizė reikalauja didelio dėmesingumo, nes būtina atlikti ne praeities įvykių, su kuriais dažniausia susiję daugybė faktų, leidžiančių suprasti jų priežastis, ir ne dabarties įvykių analizę, o numatyti įvykius, su

didesne ar mažesne tikimybe įvyksiančius ateityje, nepriėmus planuojamo koncentraciją draudžiančio ar jos sąlygas nustatančio sprendimo. Perspektyvi analizė apima nagrinėjimą, kaip dėl koncentracijos pasikeistų svarbūs konkurencijos tam tikroje rinkoje veiksniai, siekiant nustatyti, ar dėl to būtų itin apribota veiksminga konkurencija. Tokia analizė reikalauja išsivaizduoti įvairias priežasties ir pasekmės grandines, siekiant pasiremti labiausiai tikėtinomis.

ar sustiprinta dominuojanti padėtis ir dėl to būtų pastebimai apribota veiksminga konkurencija rinkoje, ji privalo uždrausti koncentraciją.

(žr. 64 punktą)

Šiuo atžvilgiu konglomerato tipo koncentracija sukelia tam tikrų specifinių problemų, nes, pirma, vertinant tokią koncentraciją turi būti atliekama toli į ateitį besitęsiantį laikotarpį apimanti perspektyvi analizė ir, antra, koncentracijos poveikį gali lemti tam tikri po koncentracijos susikūrusio subjekto veiksmai. Taigi priežasties ir pasekmės gandinės po koncentracijos gali būti beveik nepastebimos, neapibrėžtos ir sunkiai nustatomos. Šiomis aplinkybėmis, siekiant pagrįsti sprendimą pripažinti koncentraciją nesuderinamą su bendrąja rinka, itin didelę reikšmę turi Komisijos surinktų įrodymų kokybė, kuriais pagrindžiami jos vertinimai, kad, nepriėmus sprendimo, tikėtinai įvyktų jos numatyti ekonominiai pokyčiai.

5. Konglomerato tipo koncentracijos atveju nesukuriami horizontalūs ryšiai tarp koncentracijos šalių veiklos ar jų vertikalūs ryšiai siaurąja prasme. Nors paprastai tokios koncentracijos nesukelia antikonkurencinio poveikio, jos gali jį turėti tam tikrais atvejais. Jei atlikusi konglomerato tipo koncentracijos perspektyvią analizę Komisija padaro išvadą, kad dėl konglomerato poveikio sąlygiškai netolimoje ateityje tikėtinai būtų sukurta

(žr. 65, 66 punktus)

6. Komisijos konglomerato tipo koncentracijos poveikio analizėje tam tikrų veiksmų ateityje tikimybė turi būti išnagrinėta išsamiai, t. y. atsižvelgiant į paskatas taip elgtis ir jas sumažinančius ar pašalinančius veiksnius, įskaitant galimą veiksmų neteisėtumą.

nelyg spekuliatyvus, atliekant šią analizę nebūtina nuodugniai išnagrinėti visų potencialiai taikytinų teisės sistemų ir jose esančios persekiojimo politikos.

Taigi tuo atveju, kai Komisija, neatlikdama specialaus ir nuodugnaus šio klausimo tyrimo, gali nustatyti nagrinėjamų veiksmų neteisėtumą EB 82 straipsnio ir kitų Bendrijos teisės nuostatų, kuriuos pagal savo kompetenciją gali taikyti, prasme, ji, vertindama tikimybę, kad naujas ūkio subjektas atliks šiuos veiksmus, privalo konstatuoti šių veiksmų neteisėtumą ir į tai atsižvelgti.

Tačiau Reglamento Nr. 4064/89 siekiamam prevencijos tikslui prieštarautų Komisijos įpareigojimas kiekvienos koncentracijos atveju nagrinėti, kiek anti-konkurencinių veiksmų paskatos sumažėtų ar būtų pašalintos dėl tokių veiksmų neteisėtumo ir atskleidimo tikimybės bei to, kad už juos persekios Bendrijos ir nacionalinės kompetentingos valdžios institucijos ir galės skirti ekonomines sankcijas. Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Komisija iš esmės privalo atsižvelgti į galimą tam tikrų veiksmų neteisėtumą ir baustinumą, kaip sumažinantį ar pašalinantį tam tikrų ūkio subjekto veiksmų paskatas veiksnį. Tačiau kadangi nustatant pažeidimo tikėtinumą ir baustinumą keliose teisės sistemose atliekamas vertinimas yra per-

šiuo klausimu, nors Komisija turi teisę remtis glausta nagrinėjamų veiksmų teisėtumo ir baustinumo tikimybės analize, pagrįsta tuo metu, kai priimamas sprendimas dėl koncentracijos, turimais įrodymais, ji vis dėlto privalo apibrėžti numatomus veiksmus ir, kai įmanoma, įvertinti ir atsižvelgti į akivaizdaus ar

labai tikėtino veiksmy neteisėtumo pagal Bendrijos teisę atgrasomąjį poveikį.

mas pats savaime gali taip smarkiai apriboti konkurenciją, kad prilygs piktnaudžiavimui šia padėtimi.

(žr. 70–75, 303, 304, 424, 425, 468 punktus)

7. Reglamento Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintos dvi kumuliacinės sąlygos, susijusios, pirma, su dominuojančios padėties sukūrimu ar sustiprinimu ir, antra, su dėl to itin apribota konkurencija bendrojoje rinkoje. Koncentracija gali būti uždrausta, tik jei tenkinamos abi reglamento 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos sąlygos.

Iš to išplaukia, kad dominuojančios padėties sukūrimas ar sustiprinimas Reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 3 dalies prasme tam tikrais atvejais būtų didelio veiksmingos konkurencijos apribojimo įrodymas. Ši išvada nereiškia, kad antroji Reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnyje įtvirtinta sąlyga teisiškai sutampa su pirmąja; tai reiškia, kad iš tos pačios nagrinėjamos rinkos faktinės analizės galima daryti išvadą, jog įvykdytos abi sąlygos.

Tačiau piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi gali egzistuoti, jei ją užimantis ūkio subjektas taip ją sustiprina, kad pasiektas dominavimo laipsnis iš esmės apriboja konkurenciją, t. y. rinkoje išlieka tik ūkio subjektai, kurių elgesys priklauso nuo dominuojančiojo. Iš to išplaukia, kad dominuojančios padėties sustipri-

Aplinkybės, kuriomis Komisija gali remtis nustatydamą įmonės konkurentų veiksmy laisvės stokos dydį, būtiną padaryti išvadai, kad buvo sukurta ar sustiprinta ūkio subjekto dominuojanti padėtis, neretai yra tos pačios, kurios naudojamos įvertinant, ar dėl minėto sukūrimo arba sustiprinimo bus itin apribota veiksminga konkurencija bendrojoje rinkoje. Iš tikrųjų didelę įtaką nepriklausomos konkurentų komercinės

politikos vykdymui turintis veiksnys tai pat gali sukelti veiksmingą konkurencijos apribojimą.

Iš to išplaukia: kadangi iš sprendimo, kuriame koncentracija, apie kurią pranešta, pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, konstatuojamųjų dalių, net tų, kuriose formaliai analizuojamas dominuojančios padėties sukūrimas ar sustiprinimas, matyti, kad koncentracija daro didelį antikoncepcinį poveikį, šis Komisijos sprendimas negali būti pripažintas neteisėtu vien todėl, kad ši institucija konkrečiai ir akivaizdžiai nesusiejo jame pateiktų šių aplinkybių paaiškinimų su Reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnyje įtvirtinta antrąja sąlyga. Taip yra neatšizvelgiant į tai, ar sprendimo teisėtumas vertinamas EB 253 straipsnyje įtvirtinto reikalavimo nurodyti motyvus, ar bylos turinio požiūriu. Iš tiesų įtvirtinus priešingą požiūrį Komisija turėtų visiškai formalią pareigą keletą tų pačių analizuojant dominuojančios padėties sukūrimą ar sustiprinimą tam tikroje rinkoje suformuluotų teiginių pakartoti antrą kartą – analizuodama didelį konkurencijos bendrojoje rinkoje apribojimą.

(žr. 84, 86–89 punktus)

8. Dominuojanti padėtis yra tuomet, kai ūkio subjektas turi ekonominę pajėgumą, kuris leidžia iki tam tikros ribos veikti nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir galiausiai vartotojų ir taip apriboti veiksmingą konkurenciją tam tikroje rinkoje. Šiuo klausimu siekama įrodyti, jog egzistuoja dominuojanti padėtis, Komisija neprivalo įrodinėti, kad įmonės konkurentams bus užkirstas kelias net ir trumpam patekti į rinką.

(žr. 85, 114, 243 punktus)

9. Nors užimamos rinkos dalies reikšmė atskirose rinkose gali skirtis, labai didelė užimama rinkos dalis, išskyrus ypatingas aplinkybes, pati savaime yra dominuojančios padėties įrodymas. Taip gali būti, kai įmonė užima 50 % rinkos.

Kalbant apie rinką, kurios skiriamasis požymis yra nedidelio skaičiaus didelės vertės sandoriai, tai, kad įmonė laimėjo keletą pastarųjų konkursų, nebūtinai reiškia, kad kitų nelaimės jos konkurentas. Konkurentas gali bet kada laimėti

konkursą pelningam sandoriui sudaryti ir iš karto labai padidinti savo rinkos dalį, jei jo prekės yra konkurencingos ir jei kiti veiksniai nėra išskirtinai palankūs pirmajai įmonei.

10. Ta aplinkybė, kad konkurentams mažinant kainas bendrovė patiria spaudimą taip pat jas mažinti, pati iš esmės yra nesuderinama su nepriklausomu elgesiu, kuris yra dominuojančios padėties skiriamasis požymis.

Vis dėlto ši išvada nereiškia, kad tokio pobūdžio rinkoje užimama rinkos dalis beveik neturi reikšmės vertinant atskirų gamintojų pajėgumą, ypač kai jų užimamos rinkos dalys išlieka sąlygiškai pastovios ar atskleidžia vienos įmonės padėties stiprėjimo tendenciją. Net rinkoje, kurioje taikomos viešųjų pirkimų procedūros, gamintojo pajėgumą rodo tai, kad jis išsaugo ir didina užimamą rinkos dalį keletą metų iš eilės. Neišvengiamai ateina momentas, kai skirtumo tarp tam tikro gamintojo ir jo konkurentų užimamos rinkos dalies nebegalima paaiškinti nedideliu konkursų, sudarančių paklausą rinkoje, skaičiumi.

Tačiau net stiprios konkurencijos buvimas tam tikroje rinkoje nebūtinai reiškia, kad joje niekas negali turėti dominuojančios padėties, nes tokią padėtį iš esmės apibūdina įmonės gebėjimas įgyvendinant rinkos strategiją veikti rinkoje, neatsižvelgiant į šią konkurenciją, ir dėl šių veiksmų nepatirti jokių nuostolių. Taigi konkurencijos rinkoje buvimo galimybė yra neabejotinai svarbus, bet ne lemiamas veiksnys nustatant, ar egzistuoja dominuojanti padėtis.

Būtent rinkoje, susijusioje su didelės vertės produktais, parduodamais reguliariai vykstančiuose viešuosiuose konkursuose, kai dėl jų kainos susitariama tik po ilgai trunkančių derybų, konkurso dalyviai vienaip ar kitaip neišvengiamai taiko finansines nuolaidas, nes tai yra sudedamoji derybų proceso dalis. Šiomis

(žr. 115, 149–151, 540, 571 punktus)

aplinkybėmis faktas, kad siekdamas sandorio sudarymo įmonė pasiūlė nuolaidas, savaime nėra nesuderinamas su jos užimama dominuojančia padėtimi.

12. Koncentracijos antikonkurenciniai poveikiai, atsirandantys dėl tiesioginių vertikalių ryšių tarp tiekėjo ir užsakovo, priklauso nuo naujo ūkio subjekto ateities veiksmų, be kurių šis koncentracijos aspektas neturėtų jokių žalingų pasekmių. Komisija turi pateikti svarių minėtų veiksmų tikimybę patvirtinančių įrodymų.

(žr. 116, 117, 184, 215, 249 punktus)

11. Vienos ar kelių valstybių ne narių kompetentingų valdžios institucijų taikant joms būdingas procedūras pateiktų nuomonių tam tikru klausimu *per se* nepakanka paneigti galimą besiskiriantį kompetentingų Bendrijos institucijų poziciją. Kiekvienos šalies padarytos išvados gali skirtis, nes Bendrijos administracijoje procedūroje pateikiami įrodymai, argumentai ir taikytinos teisės normos ne visada sutampa su tais, į kuriuos atsižvelgia atitinkamų valstybių ne narių valdžios institucijos. Jei viena iš šalių laiko kurios nors valstybės ne narės valdžios institucijų išvadas paremiančius motyvus teisingais ir taikytiniais Bendrijos procedūroje, ji bet kuriuo metu gali juos pateikti kaip esminį argumentą. Tačiau šių motyvų įrodomoji galia savaime neturi lemiamos reikšmės.

(žr. 179 punktą)

Tam tikrais atvejais tokie įrodymai gali būti gauti atlikus ekonominę analizę, patvirtinančią tikėtinus rinkos padėties pasikeitimus ir po koncentracijos susikūrusio subjekto paskatas imtis tam tikrų veiksmų.

Tačiau kadangi Bendrijos teisėje galioja laisvo įrodymų vertinimo principas, tokio tipo įrodymų nepateikimas neturi lemiamos reikšmės. Ypač kai komerciniai įmonės interesai neabejotinai leido tikėtis konkretaus elgesio, kaip antai pasinaudojimo galimybe žlugdyti konkurentų verslą, Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos konstatuodama, jog tikėtina, kad po koncentracijos susikūrus subjektas tikrai atliks numatytus veiksmus. Šiuo atveju ekono-

minės ir politinės realijos gali būti laikomos teismų praktikoje reikalaujamu svariu įrodymu.

(žr. 295–297, 433 punktus)

kaip ji bijo, turės neigiamą poveikį konkurencijai įvairiose rinkose, nepakanka. Ji privalo atlikti konkrečią kiekvienos rinkos, kurios atžvilgiu teigia įrodžiusi, kad dėl koncentracijos joje būtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis, tikėtinos raidos analizę ir pateikti svarių įrodymų.

(žr. 327, 429, 433, 464 punktus)

13. Nors dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi teisę ginti savo komercinius interesus, tam tikras elgesys yra neteisėtas, jeigu juo siekiama sustiprinti dominuojančią padėtį ir ją piktnaudžiauti. Dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas konkurentams parduoti svarbų komponentą savaime yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

(žr. 306 punktą)

15. Jei Pirmosios instancijos teismas atsižvelgė į vienos šalies atsakymus į klausimus, pateiktus taikant Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 64 straipsnio 3 dalimi pagrįstas proceso organizavimo priemones, ir jei kita šalis turėjo galimybę prireikus pareikšti dėl to savo nuomonę posėdyje, tai nelaikytina Procedūros reglamento 48 straipsnio pažeidimu.

14. Atlikdama koncentracijos poveikio analizę, kiek tai susiję su rinkos ateities pokyčiais, Komisija privalo padaryti svariais įrodymais pagrįstą pakankamai tikėtiną išvadą, ne tik kad netolimoje ateityje bus atlikti jos numatyti veiksmai, bet kad šiais veiksmais bus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis. Vien to, kad Komisija pateiktų logiškai išvedamus, tačiau numanomas raidos scenarijus, kurių praktinis įgyvendinimas,

(žr. 505 punktą)

16. Nors, skirtingai nei tuo atveju, kai sprendimas atitinka nusistovėjusią jos sprendimų praktiką, Komisija, praplė-

dama šios praktikos ribas, negali pateikti tik motyvų santraukos, bet turi pateikti išsamius motyvus, iš to neišplaukia, jog ji, be sprendimo motyvavimo nuoroda į jo dalyku esančios bylos medžiagą, privalo konkrečiai nurodyti priežastis, kodėl priėmė kitokį sprendimą nei anksčiau byloje, kurioje buvo panaši ar identiška situacija arba tie patys rinkos dalyviai.

(žr. 513 punktą)

tinkamiausi atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, ji išlaiko didelę veiksmų laisvę.

Šiuo atžvilgiu Komisija pranešime dėl rinkos apibrėžimo neįsipareigojo naudoti kokio nors konkretaus ir ypatingo paklausos pakeičiamumo vertinimo metodo. Komisija nurodė, kad jos požiūris turės skirtis atsižvelgiant į kiekvienos bylos aplinkybes ir kad ji pasilieka didelę aiškinimo laisvę, siekdama tinkamai išnagrinėti kiekvieną atvejį.

17. Komisija negali nukrypti nuo savo suformuluotų taisyklių. Taigi, kadangi pranešime apie rinkos apibrėžimą Bendrijos konkurencijos teisės tikslais imperatyviomis formuluotėmis nurodoma metodika, kuria remdamasi Komisija ketina ateityje apibrėžti rinkas nepaliekant jokios aiškinimo laisvės, ji privalo atsižvelgti į šio pranešimo nuostatas.

(žr. 516, 519 punktus)

Tuo atveju, kai Komisija pranešime vartotojo formuluotes, paliekančias jai galimybę pasirinkti iš teoriškai galimų įrodymų rūšių ar požiūrių tuos, kurie yra

18. Kalbant apie Komisijos tyrimą dėl koncentracijos suderinamumo su bendrąja rinka, reikėtų pažymėti: kadangi pranešimo dėl rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslais 36 punkte teigiama, kad „funkcinis pakeičiamumas ar savybių bendrumas savaime gali nebūti pakankami kriterijai, nes klientų reakciją į kainų pasikeitimą gali nulemti ir kiti veiksniai“, iš šio teiginio išplaukia,

kad, atvirkščiai, tam tikrai atvejais, ar net dažniausia, išskyrus tik ypatingas prieštaringai nurodančias aplinkybes, funkciniu atžvilgiu pakeičiamos ir bendrų savybių turinčios prekės yra pakaitalai.

pajėgumų pagrindu reguliuojančias priemones.

(žr. 524 punktą)

Tokiu atveju vienintelio nagrinėjamoje rinkoje, kurioje egzistuoja vienintelė netiesioginė ir palyginti silpna konkurencija, tebeprekiuojančio konkurento atsiradimas yra ypač žalingas. Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi kontekste suformuluoti principai yra taikytini pagal analogiją susijusioje koncentracijų kontrolės srityje, pripažįstant, kad nuo įmonės dominuojančios padėties stiprumo priklauso jos pareiga susilaikyti nuo galinčių susilpninti ir galiausiai panaikinti dar esamą konkurenciją rinkoje veiksmų.

19. EB 82 straipsnio taikymo srityje įmonės užimama dominuojanti padėtis reiškia ne jos kaltę, o tai, kad, neatsižvelgiant į dominuojančios padėties priežastis, tokia įmonė turi pareigą savo veiksmais neiškreipti veiksmingos konkurencijos bendrojoje rinkoje. Be to, piktnaudžiavimo samprata EB 82 straipsnio prasmė yra objektyvi koncepcija, susijusi su rinkos sandarai įtakos galinčiais turėti dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmais rinkoje, kurioje vien dėl jos dalyvavimo konkurencija yra labai sumažėjusi, ir šių veiksmų poveikis yra likusios konkurencijos rinkoje sumažinimas ar neleidimas jai stiprėti, pasitelkiant kitokias nei įprastą prekių ar paslaugų konkurenciją ūkio subjektų

Iš to, kas pasakyta, aišku, kad tokiu atveju koncentracijos šalys privalėjo pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad iki koncentracijos rinkoje neegzistavo veiksminga konkurencija.

(žr. 549–551 punktus)

20. Remiantis Reglamentu Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės Komisija yra įgaliota priimti tik tokius

įsipareigojimus, kurie padarytų koncentraciją, apie kurią buvo pranešta, suderinamą su bendrąja rinka. Šalių pasiūlyti struktūriniai įsipareigojimai atitinka šią sąlygą, jei Komisija gali padaryti užtikrintą išvadą, kad juos bus įmanoma įgyvendinti ir kad nauji jų pagrindu suformuoti komerciniai dariniai bus pakankamai ilgalaikiai ir veiksmingi, užtikrinant, jog palyginti netolimoje ateityje nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis ar apribota veiksminga konkurencija.

(žr. 555, 612 punktus)

21. Siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir gerą teisingumo vykdymą, kad ieškiny bus priimtinas, būtina nors ir sutrumpinti, bet nuosekliai ir suprantamai išdėstyti esminę faktinę ir teisinę jį pagrindžiančią informaciją. Šiuo atžvilgiu, nors ieškinio turinį tam tikrais klausimais gali paremti ar papildyti nuorodos į ištraukas iš pridėtų dokumentų, bendroji nuoroda į kitus doku-

mentus, neatsižvelgiant į tai, ar jie pridėti prie bylos, neprilygintina esminių teisinių argumentų nurodymui ieškinyje.

(žr. 592 punktą)

22. Teisė susipažinti su bylos medžiaga koncentracijos bylose yra skirta tam, kad asmenys, kuriems skirtas pranešimas apie kaltinimus, galėtų įvertinti Komisijos byloje esančius įrodymus ir tinkamai pareikšti savo nuomonę dėl remiantis šiais įrodymais jos padarytų išvadų. Teisė susipažinti su byla grindžiama būtinumu užtikrinti, kad įmonės galėtų tinkamai gintis nuo joms minėtam pranešime pateiktų kaltinimų.

Tačiau gali nebūti suteikta teisė susipažinti su kai kuriais dokumentais, būtent su tais, kuriuose ar kurių dalyse esama kitų bendrovių komercinių paslapčių, su Komisijos vidaus dokumentais, informacija, leidžiančia atskleisti skundą pateikusius asmenis, kurie pageidavo išsaugoti anonimiškumą, taip pat su Komisijai atskleista informacija, kuriai taikoma konfidencialumo sąlyga.

Įmonės teisė į komercinių paslapčių apsaugą turi būti suderinta su teisės į gynybą užtikrinimu. Taigi Komisija gali būti laikoma įpareigota suderinti prieštaraujančius interesus, parengdama nekonfidencialias dokumentų, kuriuose pateikiamos verslo paslaptys ar kiti svarbūs duomenys, versijas. Tie patys principai taikomi susipažinimui su remiantis Reglamentu Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės nagrinėjamų koncentracijos bylų medžiaga, jų taikymą pagrįstai suderinus su bendrajai minėtame reglamente įtvirtintai schemai būdingu greito bylos išnagrinėjimo reikalavimu. Koncentracijos kontrolės bylose teisės į gynybą apsaugos standartai neturi būti kitokie ar platesni nei teisės pažeidimų bylose.

Čiau jei įrodoma, kad administracinėje procedūroje įmonei nebuvo leista susipažinti su jai palankiu įrodymu, t. y. jos gynybai naudingą dokumentu, dėl kurio pasikeistų administracinės procedūros baigtis, jeigu minėta įmonė būtų juo pasirėmusi, juo grindžiami ginčijamo sprendimo motyvai laikytini klaidingais.

(žr. 649 punktą)

(žr. 629–631 punktus)

23. Kiek tai susiję su teise susipažinti su bylos medžiaga, administracinėje procedūroje konkurencijos srityje būtina atskirti nepalankius įrodymus ir dokumentus, kurie yra palankūs ar kuriuose yra palankių įrodymų. Nepalankūs įrodymai svarbūs tik tuomet, kai Komisija į juos atsižvelgia procese – šiuo atveju ji iš esmės privalo su jais supažindinti. Tačiau proceso teisėtumui neturi įtakos tai, kad nėra supažindinama su nepalankiais įrodymais, kuriais nėra remiamasi. Ta-
24. Prašymas tvarkyti dokumentus konfidencialiai pateisina atsisakymą leisti susipažinti su trečiųjų šalių dokumentais, pavyzdžiui, skundais konkurencijos pažeidimo byloje. Iš tikrųjų dominuojančią padėtį rinkoje užimanti įmonė gali imtis atsakomųjų priemonių prieš su Komisija jai atliekant tyrimą bendradarbiavusius konkurentus, tiekėjus ar klientus. Tokiomis sąlygomis trečiosios šalys, kurios Komisijai atliekant tyrimą pateikia dokumentus, dėl kurių, jų manymu, prieš

jas gali būti imtasi atsakomųjų priemonių, gali tai daryti tik žinodamos, kad į jų prašymą tvarkyti dokumentus konfidencialiai bus atsižvelgta.

galimybę raštu ar žodžiu pateikti pastabas dėl pranešimo apie kaltinimus, matyti, kad ji turėjo pakankamai laiko pareikšti nuomonę dėl prieštaravimų.

(žr. 650 punktą)

(žr. 692, 693 punktus)

25. Teisė būti išklausytam konkurencijos bylose taikoma tik prieštaravimams, kuriais Komisija ketina remtis.

Kadangi remiantis Reglamento Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 6 straipsnio 1 punkto c dalimi priimtas sprendimas, kuriuo pradeda procedūra, yra skirtas išdėstyti išankstines rimtas Komisijos abejonės, kurios skatina ją pradėti antrąjį tyrimo etapą, o ne pateikti šalims prieštaravimus, klaidingas įmonės teiginys, jog tai, kad ji negalėjo susipažinti su byla iki pranešimo apie kaltinimus gavimo, sumažino jos galimybes gintis. Iš to, kad susipažinusi su byla įmonė turėjo

26. Nors remiantis Reglamento Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 18 straipsnio 1 dalimi šalys turi teisę pateikti pastabas nuo procedūros pradžios, tai nereiškia, kad ankstesniu etapu Komisija privalo leisti susipažinti su administracine byla. Būtinybė šalims susipažinti su Komisijos administracine byla, kad galėtų atsikirsti į pranešime apie kaltinimus Komisijos pateiktus kaltinimus, nereiškia, kad ši institucija privalo leisti susipažinti su byla dalimis visos procedūros metu, nes ši prievolė būtų neproporcinga.

(žr. 694 punktą)

27. Siekiant, kad Komisija nepažeistų Reglamente Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės nustatyto grafiko, kiekvieno procedūros etapo tarpiniai terminai turi būti trumpi. Suprantama, kad tai turi neigiamą įtaką procedūros šalių darbo sąlygoms, bet laiko sutaupymas ir procedūros greitumas, siekiant atsižvelgti į koncentracijos, apie kurią buvo pranešta, šalių komercinį interesą kuo greičiau įvykdyti koncentraciją, teisės aktų leidėjo nuomone, pateisina šį trūkumą. Šiuo klausimu, vertinant numanomus teisės į gynybą Reglamento Nr. 4064/89 reglamentuojamoje procedūroje pažeidimus, būtina atsižvelgti į greitumo reikalavimą, kuris būdingas visai bendrajai reglamente nustatytai schemai.

Šiomis aplinkybėmis koncentracijos, apie kurią buvo pranešta, šalys gali remtis joms nustatytą procedūrinių terminų trumpumu, tik jeigu jie yra neproporcingi visai procedūros trukmei.

(žr. 701–703 punktus)

Be to, vadovaujantis Reglamento Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 21 straipsniu, kuris, *inter alia*, taikomas 13 straipsnyje nustatytam terminui pateikti atsiliepimą į pranešimą apie kaltinimus, Komisija privalo atsižvelgti į prieštaravimams parengti reikalingą laiką ir į bylos skubumą. Komisija kuo labiau turi suderinti pranešančių šalių teisę į gynybą ir greito galutinio sprendimo priėmimo reikalavimą.

28. Nors priėmus Sprendimą 2001/462 dėl bylas nagrinėjančių pareigūnų įgaliojimų tam tikrose konkurencijos bylose pasikeitė byla nagrinėjančio pareigūno statusas ir pagal 2 straipsnio 2 dalį jis administraciniais sumetimais buvo susijęs su Komisijos nariu, turinčiu įgaliojimus konkurencijos srityje, o ne su Konkurencijos generaliniu direktoratu, iš šio sprendimo aiškiai išplaukia, kad naujas byla nagrinėjantis pareigūnas tiesiogiai pakeitė anksčiau šias pareigas ėjusį asmenį vadovaujantis Sprendimu 94/810. Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad nesant jo įgaliojimus nutraukiančio sprendimo, buvęs byla nagrinėjantis pareigūnas toliau teisėtai ėjo pareigas po naujo sprendimo įsigaliojimo, vadovaujantis Sprendimo 2001/462 2 straipsnio 1 dalimi.

Ši minėtų sprendimų aiškinimą sustiprina objektyvi būtinybė užtikrinti bylą nagrinėjančio pareigūno veiklos tęstinumą vadovaujantis tinkamo administravimo principu. Sprendimas 2001/462 įsigaliojo nagrinėjant tam tikras bylas. Jei po Sprendimo 2001/462 įsigaliojimo nebūtų paskirtas naujas bylą nagrinėjantis pareigūnas ir niekas negalėtų atlikti jo funkcijų, būtų neįmanomas tolesnis tų bylų nagrinėjimas ir tokiu atveju tų procedūrų atžvilgiu negalėtų būti taikomos nei Reglamento Nr. 4064/89, nei Sprendimo 2001/462 nuostatos. Todėl konstatuotina, kad įsigaliojus Sprendimui 2001/462 bylą nagrinėjantis pareigūnas buvo įgaliotas tęsti darbą iki kito pranešimo, bent jau kad pabaigtų nagrinėti pradėtas bylas, kurios buvo jam pavestos.

(žr. 719, 720 punktus)

29. Pagrindinės teisės yra sudėtinė bendrųjų teisės principų, kurių įgyvendinimą užtikrina Bendrijos teismai, dalis. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ir Pirmosios instancijos teismas laikėsi valstybių narių konstitucinių tradicijų ir tarptautinių žmogaus teisių apsaugos sutarčių, prie kurių kūrimo prisidėjo ir kurias pasirašė valstybės narės, gairių. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija yra itin svarbi šiuo atžvilgiu. Be to, vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalimi, „Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai“.

(žr. 725 punktą)